Ara Pirineus, 14/01/21

Cerdanyisme, turisme i economia

Cal buscar noves inversions i modalitats que ens permetin no dependre tant del turisme de temporada

ALFRED PÉREZ-BASTARDAS *Historiador*

En una enquesta telefònica em pregunten quantes vegades he pujat al Pirineu, volen dir a l'Alt Pirineu i l'Aran. La veritat és que no les he contades perquè mai hagués sospitat que hauria de contestar - perquè vull, és clar- preguntes com aquesta. Direu, però, de veritat no sabeu quantes vegades hi heu estat? No, perquè han estat dotzenes de vegades que m'he desplaçat al Pirineu, amb els meus pares, amb els escoltes de l'Agrupament Abat Marcet i amb amics, cosins i sobretot amb la família, per anar a esquiar i fer excursions, i per gaudir de la natura

De manera que la resposta a l'enquesta, podria ser moltíssimes. El Pirineu és per a mi terra ferma, o si voleu dir-ne territori on va néixer Catalunya. Ara bé, no sóc un pirineista, però sí que vaig ser un esquiador i molt més encara un barceloní que porta prop de cinquanta anys a la Cerdanya, que defensa el cerdanyisme com a fórmula identitària d'aquesta comarca i que creu que el turisme no pot ser signe de pobresa si va lligat al cerdanyisme cultural.

Però en trenta anys hem viscut diversitat de fenòmens naturals i, no cal dir-ho, aquest any de pandèmia, és a dir de precarietat socio-econòmica-sanitària. Ara ens hem de fer càrrec de quina naturalesa ens ha tocat viure aquests anys de pandèmia, perquè mai els humans actuals hem tingut, potser, una situació com aquesta, almenys en les àrees desenvolupades del planeta Terra. En d'altres es pot dir que no han parat de tenir-ne de diversa naturalesa. Això no vol dir que hi estiguin acostumats, però sí que ja hi estan per desgràcia i per vergonya nostra més sensibilitzats.

L'Alt Pirineu i Aran ha de resoldre diverses situacions que fins ara no teníem i que s'han agreujat. Primer: viure del que tenim pot ser una manera de cultivar el que fins ara ha estat l'economia primària, actualment molt deixada, per no dir ja abandonada.

Segon: incrementar-ho amb el turisme de neu i estiu, que significa treball els caps de setmana i vacances i poca cosa més, prèvia l'economia lligada a aquest segon sector (que vol dir, començant per vendre els terrenys, deixar que s´hi construeixin segones residencies a mansalva, no articular un pla de desenvolupament que ajudi a mantenir sectors tradicionals sense abandonar l'agrícola-ramader) i deixar que el desenvolupament salvatge guiï l'economia comarcal.

Tercer: acceptar el sector terciari com a eina necessària per al desenvolupament. Activar tots els ressorts de l'economia de teletreball i exigir que l'Alt Pirineu i Aran tinguin xarxes telemàtiques.

I quart: prendre's seriosament el que se'n diu cerdanyisme cultural, és a dir el desenvolupament de l'economia cultural com a factor central i no com a simple complement turístic. Cal que es reclami de cada parròquia una còpia de les obres d'art que estan custodiades als museus (MNAC, etc.), per tal que es puguin mostrar in situ i així fer-se càrrec de com devien ser en els anys on es van realitzar.

Precisament ara s'anuncia per part de la Generalitat de Catalunya que l'Alt Pirineu tindrà la seva pròpia Comissió de Patrimoni Cultural; més que mai és el moment per fer aquestes reclamacions. Aleshores es podran realitzar rutes culturals com un element més del cerdanyisme. Ja no parlem de les noves infraestructures ferroviàries, vials, i de connexió entre les viles cerdanes i de l'Alt Urgell i Andorra.

Connectar-se amb eficàcia pot ser una manera d'ampliar el turisme i de donar una certa solució a una economia estancada. De la venda de parcel·les ja no cal ni parlar-ne, ja estan venudes ... Ara, de la política de lloguers sí que cal parlar-ne: no pot ser que els propietaris de pisos o cases no acceptin de llogar tan sols a gent per períodes curts per així anar apujant preus i desestimar una política de lloguers per a gent que vol anar a viure al Pirineu (diguem Cerdanya) per períodes llargs d'anys o de quedar-s'hi. Aquests són els que poden fer augmentar població i rendes, treball i economia productiva. No fer-ho és pura especulació que entre tots hem de fer acabar. Ho explica molt clarament l'Enric Quílez en el seu article de Actualitat Cerdanya.

Les comissions actuals, a part de la del Patrimoni, la d'Urbanisme (2014) i la declaració de la Vall de Boí com a Patrimoni Mundial de la UNESCO, configuren una xarxa d'actuació, però ens cal més amplitud, que tots els municipis i el seu patrimoni sigui declarat per nosaltres Patrimoni Català i guanyem així prestigi i llibertat.

Com a conjunt de tot el que es parla de crear una nova economia per deixar de dependre tan sols del turisme, crec que podria ser interessant de repensar la Cerdanya i el Pirineu. Provar cooperativisme muntanyenc o una certa industrialització basada en xarxes telemàtiques. Reunir-se i parlar-ne tots aquells que hi estan immersos i que poden repensar el sistema pot ser una manera de prendre consciència que la monoeconomia basada en el turisme de cap de setmana (esquí, herba, natura), no resol els problemes d'un futur difícil.

Llenço una crida per crear una taula rodona per discutir i plantejar per part de les forces culturals, turístiques, econòmiques i socials una nova manera d'enfocar l'economia de muntanya que no sigui pura dependència de la que tenim ara. Necessitem plantejar com més aviat millor una alternativa prou consistent econòmicament per no quedar tancats en un sistema que a la llarga pot fer fallida.

A primers del segle XX, a l'entorn de Puigcerdà s'havien creat unes manufactures de la llana que van resultar vàlides per uns anys; ara tenim productes derivats de la llet que s'aguanten prou bé; la ramaderia del cavall té molta força, etc. Cal buscar, però, noves inversions i noves modalitats per dotar-nos de noves especialitats que ens permetin no dependre tant del turisme de temporada. Parlem-ne!

Qui pot formar-ne part?, Doncs el Consell Comarcal, els ajuntaments, els grups d'acció cultural, les associacions d'empresaris, els industrials, el sistema turístic comarcal, associacions de tota mena esportives, culturals, socials, etc. I cal un organitzador per fer se'n càrrec. És l'hora i no podem demorar-ho.

Reunir-se i plantejar els projectes, inventar-ne de nous, fer saber a tothom el que es vol fer, demanar ajuda a la Generalitat i als ajuntaments, llistar els Petits Museus de Cerdanya, connectar-se amb la vessant francesa de la Cerdanya per treballar junts, en definitiva buscar aliats, projectes, diners i elaborar un pla que pugui ser possible a mig i llarg temps.